

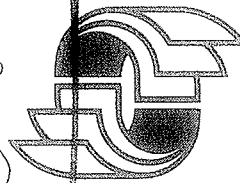
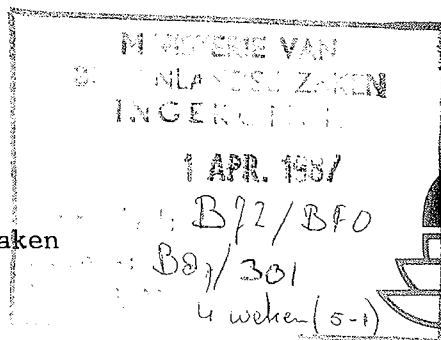
doorkiesnummer (01720)

62500

Prins Bernhardlaan 10
Postbus 316
2400 AH Alphen aan den Rijn
Nederland

Telefoon (01720) 66633
Telex 39704
Postrekeningnr. 99974
Bankrekeningnr. 56 90 59 720

Ministerie van Binnenlandse Zaken
t.a.v. mevrouw M. Wagenaar
Postbus 2011
2500 EA DEN HAAG.

Samsom Kantoorefficiency bv

uw brief van

uw kenmerk

ons kenmerk
WP/AvB/017

datum
31 maart 1987

Geachte mevrouw Wagenaar,

Zoals telefonisch afgesproken doen wij u hierbij een lijst toekomen van gemeenten die de afgelopen Provinciale Staten Verkiezingen met stemmachines hebben gewerkt.

Het ligt in uw bedoeling om een enquête te houden naar het functioneren van de aanpassingen aan het stempaneel (schrijven Ministerie van Binnenlandse Zaken uw nr. B86/ul187 d.d. 9-10-'86).

Gaarne zouden wij vooraf inzage hebben in de door u geformuleerde enquête. Tevens bieden wij hierbij onze hulp aan bij het opstellen van die enquête. Te uwer informatie sluiten wij tevens 2 krantenartikelen bij, die voor zichzelf spreken.

Wij vertrouwen u hiermede van dienst te zijn en zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,
Samsom Kantoorefficiency bv

Direkteur.

Bijlagen: 2.

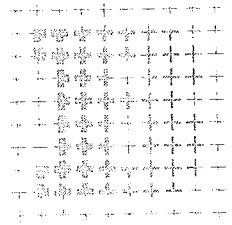
gemeenten met aantal machines

13 borne	10 nuenen
20 bussum	2 renswoude
30 capelle a/d ijssel	13 sliedrecht
2 cromstrijen	16 tiel 2)
11 culemborg	27 veenendaal
12 dongen	7 voerendaal
110 eindhoven	12 voorschoten
8 elst	13 vught
65 enschede	6 lingewaal (vuren)
19 geleen	19 wageningen
9 's gravenzande	15 wassenaar
4 groenlo	8 wateringen
35 helmond 1)	21 wychen
11 h.i. ambacht	49 zwolle
3 heumen	77 tilburg
20 huizen	35 venlo
13 katwijk	2 n.o.p. (emmeloord)
7 laren	
8 middelharnis	
9 naarden	
31 nieuwegein	
5 nieuwkoo	

1) heeft eigen aanpassing

2) heeft geen aanpassing

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Postadres

Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

Telefoon 070-71 79 11
Telex 32109 biza nl

— het gemeentebestuur van
(zie bijgevoegde lijst)

Bijlagen

Uw brief

Ons nummer
B87/301

Datum
14 april 1987

Onderwerp
Stemmachines

Departementsonderdeel
DGOB

Met mijn brief d.d. 9 oktober 1986 heb ik u op de hoogte gebracht van wijzigingen die aan het stempaneel van de elektronische stemmachines zouden kunnen worden aangebracht, ten einde de mogelijkheid van het foutief uitbrengen van stemmen tot een minimum te beperken. Van Samsom Kantoorefficiëncy bv heb ik vernomen dat in uw gemeente gebruik is gemaakt van stemmachines waaraan de aanpassingen zijn aangebracht. Gaarne verneem ik uw ervaringen met betrekking tot het gebruik van deze aangepaste stemmachines.

DE STAATSSCRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN,
voor deze,
de plv. directeur bestuurlijke en
financiële organisatie,

DGOBd/br. 1.3/se

Bezoekadres

Inlichtingen bij
mw. Wagenaar

Doorkiesnummer
070-716469

Schedeldoekshaven 200
's-Gravenhage

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

GEMEENTE DONGEN

BINNENLANDSE ZAKEN

INGEKOMEN

JUNI 1987

Onderdeel: B2/BF

Agenda: B87/445

RAPPEL NA 3 juli 1987

POSTBUS 10.153
5100 GE DONGEN
TELEX 74191
TELEFOON 01623-14960
POSTREKENINGEN :
GEMEENTE DONGEN 1072470
GEMEENTE SECRETARIS 1105045

AAN:

de Staatssecretaris van
Binnenlandse Zaken,
Postbus 20011,
2500 EA 's-GRAVENHAGE.

UW NUMMER:

UW BRIEF VAN:

ONS NUMMER:

B87/301 DGOB

A/3448

DONGEN, 4 JUNI 1987

ONDERWERP: Stemmachine.

BIJL:

Weledelgestrenge heer,

In Uw brief verzoekt U onze ervaringen mee te delen inzake het gebruik van de aangepaste stemmachine.

Bij de verkiezingen van de leden van Provinciale Staten hebben wij de stemmachine zodanig ingericht dat er na iedere kandidatenlijst twee blanco lijsten waren. Dit hebben wij gedaan om meer duidelijkheid te scheppen bij de kiezer.

Aangezien er in de loop van de dag van de verkiezing toch een aantal foutmeldingen waren, was er op een aantal stembureaus tussen 17.00 uur en 19.00 uur een onderzoekje ingesteld naar het aantal foutmeldingen. Het resultaat hiervan was 4 % foutmeldingen.

De precieze oorzaak van de foutmeldingen is niet bekend. Maar naar onze mening zijn de meeste fouten veroorzaakt doordat de kiezer de knop achter de kandidaat heeft ingedrukt. En omdat die knop nu van een blanco lijst was, verscheen er een foutmelding op de stemmachine.

Wij moeten dus helaas constateren, dat de problemen rondom de stemmachine nog niet zijn opgelost.

Hoogachtend,
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN DONGEN,
De secretaris, De burgemeester,

JV

o: AMB

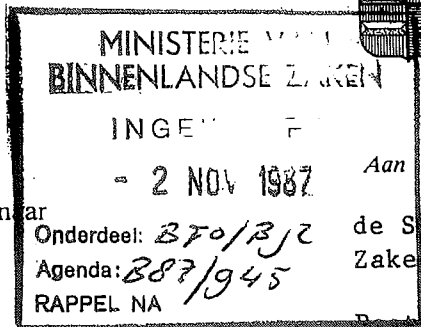
T:

C:

Gemeentekantoor
(alle afdelingen)
Joh. de Wittstraat 45
Raadhuis "De Paauw"
(B. & W.)
Raadhuislaan 22

Telefoon 01751-22222
Postgiro 102902
t.n.v. Gemeente Wassenaar

Correspondentie adres:
Postbus 499
2240 AL Wassenaar

GEMEENTE
WASSENAAR

Aan

de Staatssecretaris van Binnenlandse
Zaken,

Postbus 20011,

2500 EA 's-GRAVENHAGE.

ons kenmerk: 20017
JM/EV

hoofdafd.*:
I/BZ/22255

Uw brief d.d.:
14-4-1987

Wassenaar,
22 oktober 1987

onderwerp:
Stemmachines.

bijlage(n):

kenmerk: B87/301

verzonden:

30 OKT. 1987

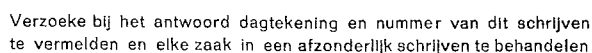
Naar aanleiding van uw brief van 14 april j.l., delen wij u mede, dat onze ervaringen met de aangepaste stemmachines positief zijn geweest. Een en ander is de overzichtelijkheid van de stempanelen ten goede gekomen.

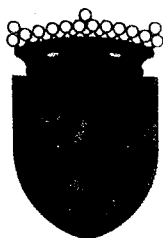
Hoewel door een gerichte voorlichting de kiezers in deze gemeente er van doordrongen waren op het stempaneel de knop links van de kandidaat in te drukken hebben de recente aanpassingen er toe bijgedragen het aantal "foutstemmen" te minimaliseren.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van WASSENAAR,

de Secretaris,

de Burgemeester,

87/48A

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN
INDEKONEN
30 SEP 1987
Onderdoel: BZ/3,2
Agenda: BZ/849
RAFFEL NA

GEMEENTE VOORSCHOTEN

Telefoon 01717 - 2141
Postbus 393
2250 AJ Voorschoten

Aan de ~~Staatssecretaris van het~~
Ministerie van Binnenlandse
Zaken,

Postbus 20011,
2500 EA 's-GRAVENHAGE.

Uw brief van
Ons kenmerk
Bijlage(n)
Onderwerp

14 april 1987,
B 87/301 DGOB.
BZ/RM/JH

Voorschoten, 21 september 1987.

stemmachines.

Excellentie,

Onder verwijzing naar uw bovenvermeld schrijven inzake het gebruik van stemmachines, welke overeenkomstig uw schrijven gedateerd 9 oktober 1986 werden aangepast, delen wij u het volgende mede.

In Voorschoten werd voor de eerste maal gebruik gemaakt van elektronische stemmachines op 18 maart 1987 bij de verkiezing van de leden van de Provinciale Staten van Zuid-Holland.

Daarom ontbreekt het ons aan vergelijkingsmateriaal ter beoordeling van de aanpassingen zoals vervat in uw eerdergenoemd schrijven.

Wij zullen ons derhalve in dit schrijven beperken tot onze ervaringen met de aangepaste machines.

In kieskring III (Leiden) kon worden gestemd op kandidaten van twaalf politieke partijen.

Het stempaneel van een machine bevat 25 balken.

Aangezien een balk maximaal dertig kandidaten kan bevatten, werden er door vier partijen met meer kandidaten acht balken in beslag genomen. De overige zeventien balken waren derhalve beschikbaar voor de resterende acht politieke partijen, zodat er alhier na elke lijst een balk blanco kon worden gelaten. Ingeval de kiezer nu toch nog het knopje achter de kandidaat indrukte, verscheen de tekst "foutief" op een oplichtend venster.

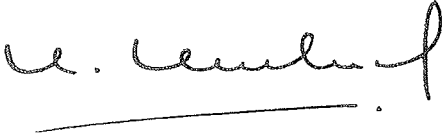
Hierdoor was het - behalve bij de overlopende lijsten - niet mogelijk om op een andere kandidaat te stemmen, dan men bedoelde te stemmen.

Gebleden is dat het controleren van de uitgebrachte stem via het oplichtend venster wordt bemoeilijkt doordat het nummer van de kandidaat door diens naam staat gedrukt in een onopvallende kleur.

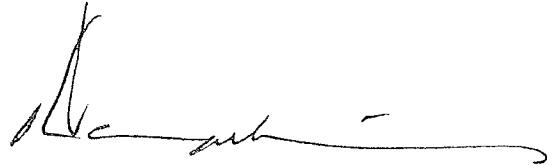
Voorts bleek het noodzakelijk voor de vervanging van een zekering (63 mA) een monteur uit Alphen aan den Rijn te laten komen.

Gaarne bevelen wij bovenstaande opmerkingen aan als onderwerp van gesprek bij een evaluatie met de betrokken leverancier van de onlangs gehouden verkiezing.

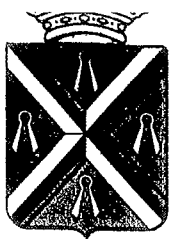
Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Voorschoten,
de secretaris, de burgemeester,

(Drs. H. Overbosch)

(Mr. P. Cannegieter)

GEMEENTE WIJCHEN

centrum in tweestromenland

AAN het Ministerie van Binnen-
landse Zaken (Kiesraad)

Postbus 20011

2500 EA DEN HAAG

kasteel-raadhuis
kasteellaan 9

gemeentekantoor
kasteellaan 22-24

algemeen telefoonnummer
08894 - 92111

correspondentie-adres
postbus 9000
6600 HA wijchen

Gelieve bij beantwoording
datum en kenmerk van
deze brief aan te halen.

Wijchen, 25 augustus 1987

onderwerp : stemmachines

Omdat Uw brief van 14 april 1987 tussen andere papieren terecht was gekomen en eerst heden boven water kwam, waarvoor mijn oprechte verontschuldigingen, deel ik U het volgende mede.

Van verschillende kanten heb ik begrepen dat de aangebrachte wijzigingen aan de stemmachines als een verbetering zijn ervaren. Er zijn natuurlijk altijd mensen, vooral de ouderen, die het gehele stemmen op deze wijze niet gemakkelijk vinden, maar de algehele tendens was erg positief.

De burgemeester van Wijchen,

Drs. J. V. M. Steegmans

Figure 1 consists of a 4x4 grid of 16 small, square images. Each image shows a different stage or aspect of a plant's growth and development. The images are arranged in four rows and four columns. The first row shows a seedling emerging from the soil, a young plant with two leaves, a plant with four leaves, and a plant with six leaves. The second row shows a plant with eight leaves, a plant with ten leaves, a plant with twelve leaves, and a plant with fourteen leaves. The third row shows a plant with sixteen leaves, a plant with eighteen leaves, a plant with twenty leaves, and a plant with twenty-two leaves. The fourth row shows a plant with twenty-four leaves, a plant with twenty-six leaves, a plant with twenty-eight leaves, and a plant with thirty leaves. The images illustrate the progression of leaf growth and the overall development of the plant over time.

Het College van Burgemeester en
Wethouders van de gemeente Venlo
Postbus 1900
5900 BX VENLO

Datum

— 30 juli 1987

Departementsonderdeel

DGOB

In antwoord op uw bovengenoemde brief, kenmerk Afd. 2/MV, nr. 43526, deel ik u het volgende mede. Hoewel dit niet met zoveel woorden uit artikel I 6 van de Kieswet blijkt, mag aangenomen worden dat dit artikel zich geenszins verzet tegen de door u voorgestane wijze van vermelding van de kandidatenlijsten op de huis-aan-huisbiljetten en/of publicaties in plaatselijke nieuwsbladen. Artikel I 6 heeft de (her)kenbaarheid van de ingeleverde en akkoord bevonden kandidatenlijsten voor de kiezers ten doel, zodat dezen op de dag van stemming op eenvoudige en snelle wijze hun keuze uit de verschillende lijsten met kandidaten kunnen maken. Welnu, dat doel is gediend bij een wijze van vermelding van de kandidatenlijsten die exact overeen komt met de weergave van de lijsten, zoals de kiezers die zullen aantreffen op het stempaneel van de stemmachine.

DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN,
voor deze,
de wnd. directeur bestuurlijke en
financiële organisatie,

DGOBd/br.7.3/JvH

Doorkiesnummer

070-716266

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

GEMEENTE SLIEDRECHT

BINNENLANDSE
INCEKOMEN
23 JUL 1987
Onderdeel: B87/301
Agenda: B87/656
RAPPEL NA 35

AAN

de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken,
Postbus 20011,
2500 EA 's-GRAVENHAGE.

Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	SLIEDRECHT, 23 juli 1987.
B87/301	14 april 1987	no. 1704	
DGOB		Afd. AZ/BIZ	
Onderwerp: Stemmachines.			

In antwoord op uw bovengenoemd schrijven delen wij u het volgende mede.

De stembureauleden hebben over het algemeen de aanpassingen aan de stemmachines als een verbetering ervaren. Vele kiezers merkten de wijzigingen op. Wij hebben dan ook de indruk gekregen dat de aanpassingen de duidelijkheid hebben bevorderd, waardoor de kans op "vergissingen" bij het stemmen is verminderd.

2. BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN SLIEDRECHT,
DE SECRETARIS, DE BURGEMEESTER,

(drs. ing. A. van Gameren)

(mr. Ch.Th. Spijkerboer)

typ. : AV/MS
coll.:

874

'S-GRAVENZANDE

Aan de staatssecretaris van Binnenlandse
Zaken,
Postbus 20011,
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN
INGEKOMEN
14 JUL 1987
Onderdeel: 372/1370
Aanpak: B87/606
RAFFEL NA 33/14-0

ONS KENMERK LvdM/WD-699
BIJLAGEN ---
UW BRIEF VAN 14 april 1987
UW KENMERK B87/301
ONDERWERP Stemmachines

'S-GRAVENZANDE.

219 JUL 1987

Mevrouw,

In antwoord op uw bovengenoemde brief waarin u verzoekt onze ervaringen met de aangepaste stemmachines te vernemen, delen wij u het volgende mede.

De aanpassingen aan de stemmachines verduidelijken het gebruik ervan aanmerkelijk. De kans op vergissingen is ons inziens inderdaad geminimaliseerd. Van kiezers die met de aangepaste machines hun stem uitbrachten hebben wij noch negatieve noch positieve opmerkingen gehoord. Dit wijst er op dat zij het gebruik van de stemmachine als probleemloos hebben ervaren.

De op de verkiezingsdag zitting hebbende stembureauleden bleken echter van mening te zijn, dat na de aanpassingen de mondelinge instructie door de voorzitter van het stembureau achterwege kon blijven. Dit had tot gevolg dat de kiezer zich niet eerder dan staande voor de stemmachine, zich kon (her)oriënteren op het gebruik ervan. De kiezer kwam er in de regel wel zelf uit, maar had meer tijd nodig om zijn of haar stem uit te brengen, hetgeen leidde tot langere wachttijden gedurende de piekuren.

Resumerend kunnen we dan ook stellen dat de aanpassing voldoet, maar dat voor een goede voortgang van de stemming de mondelinge instructie door de stembureauleden noodzakelijk blijft.

Wij hopen u hiermede naar genoegen te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van 's-Gravenzande,
De secretaris, De burgemeester,

Mr. G. Koorevaar

C.J. Overkleeft, loco

gemeente nieuwegein

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN
INGEKOMEN 24 JUL 1987
Onderdeel: BFO / BJZ
Agenda: B82 / 664
RAPPEL NA 35

87/484

uw brief van : 14-4-1987
uw kenmerk : DGOB B87/301
ons kenmerk : BZ 710220
bijlagen :
doorkiesnummer: 03402-71565

Aan
de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken
t.a.v. de plv. directeur bestuurlijke en
financiële organisatie
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage.

onderwerp : stemmachines.

nieuwegein, 21 juli 1987.

verzonden: 22 JUL 1987

In antwoord op uw bovenaangehaalde brief delen wij u het volgende mede.

Ook in onze gemeente zal het ongetwijfeld zijn voorgekomen, dat kiezers de kiestoets achter de naam van hun keuze hebben ingedrukt in plaats van de kiestoets ervoor.

Wij hebben reeds geruime tijd de indruk dat weinig kiezers zgn. "verkeerd" stemmen.

Om het foutief uitbrengen van stemmen nog meer te beperken hebben wij besloten over te gaan tot aanschaf van de aanpassingssets.

De indruk die wij reeds hadden werd nog eens bevestigd bij de laatstgehouden verkiezing.

De wijzigingen die aan het stempaneel van de elektronische stemmachines zijn aangebracht zijn positief ontvangen door zowel de kiezers als de stembureauleden.

Laatstgenoemden hebben nog minder corrigerend moeten optreden dan bij vorige verkiezingen het geval was.

Samenvattend kan gezegd worden, dat de wijzigingen aan het stempaneel een gunstige invloed hebben gehad op het verloop van de verkiezingen.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Nieuwegein,
de secretaris, de burgemeester,

443.53

GEMEENTE NUENEN, GERWEN EN NEDERWETTEN

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN
INGEKOMEN
- 7 JULI 1987
Onderdeelt BJZ/BF
Agenda B87/577
RAPPEL NA 7 augustus 87

Uw brief van
14.04.1987

Uw kenmerk
B87/301

Ons kenmerk
870651

Bijlagen:

De staatssecretaris van
Binnenlandse Zaken,
Postbus 20011,
2500 EA 's-Gravenhage.

Onderwerp
Stemmachines

NUENEN, 6 JULI 1987

Geachte heer,

Met betrekking tot de aanpassing van stemmachines door Samsom Kantoor-efficiency b.v., delen wij U het volgende mede.

1. Bij de laatst gehouden verkiezing is slechts gebruik gemaakt van één aangepaste machine.
2. Het is in de gemeente Nuenen c.a. overigens gebruikelijk de politieke groeperingen te scheiden door één rij knoppen over te slaan en deze rij af te dekken met een zogenaamd U-profiel. Een onjuiste keuze tussen politieke groeperingen is daarbij uitgesloten.
3. Op de machines wordt duidelijk aangegeven dat de knop vóór de kandidaat moet worden ingedrukt. Dit wordt ook nog eens aan de kiezer gezegd door een lid van het stembureau.
4. Uit enige onderzoeken is nimmer gebleken dat kiezers de verkeerde knop hebben bediend.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Nuenen c.a.,
De secretaris, De burgemeester,

vdW/mg

Stadhuis
Markt 1 Geleen
telefoon 04494 42441

Gemeente Geleen
postbus 610
6160 AP Geleen

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

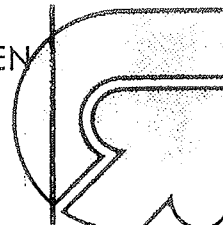
INGEKOMEN

25 JUNI 1987

Onderdeel: BJ2/BFO
Agenda: 687/552

RAPPEL NA 30/24-7

GEMEENTE
GELEEN

A A N

het Ministerie van Binnenlandse Zaken
t.a.v. Directie Bestuurlijke en Finan-
ciele organisatie.

Postbus 20011
2500 EA 's Gravenhage

nummer A 87-2240
onderwerp stemmachines.

uw brief van: 14 apr 1987

datum: 22 juni 1987

In antwoord op bovenaangehaald schrijven houdende een verzoek om op de hoogte te worden gesteld van onze ervaringen opgedaan bij het gebruik van de aangepaste elektronische stemmachines, kunnen wij U het navolgende berichten.

In het algemeen hebben wij het gebruik van de stemmachines als positief ervaren.

Toch zijn er nog een aantal suggesties naar voren gekomen die vooral betrekking hebben op het praktisch gebruik van de machines, zoals o.a.:

- 1.- de namen van de kandidaten zouden wat zwaarder gedrukt moeten worden;
- 2.- de voorlichting via het instructieapparaat zou wat meer op de werkelijkheid van de stemmachine moeten inspelen;
- 3.- het zou wellicht een verbetering zijn de keuze van de lijst en kandidaat niet alleen te laten blijken door het oplichten van een nummer maar ook door de naam van de kandidaat.

Wij hopen U hiermede voldoende te hebben geïnformeerd.

Burgemeester en wethouders van Geleen,

de secretaris,

af: 2
af: Pe
af: Pe
af: 1

aangetreft

Postbus 5000
1410 AA Naarden

Telefoon: (02159)-41354

GEMEENTE NAARDEN

4-240-00

MINISTRIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN
INGEKOMEN
23 JUN 1987
Onderdeel: BJZ/BFO
Agenda: B 87/539
RAPPEL NA 30/24-7

Het Ministerie van Binnenlandse
Zaken

Postbus 20011

2500 EA 's-Gravenhage

dep
25-6
P
in dossier.

25.6

Uw kenmerk: B87/301 Uw brief van:
DGOBd/br. 1.3/se 14apr87

Ons kenmerk:
Afd. Bèv. Nr. 1042

Naarden, 22 juni 1987.

Onderwerp:

stemmachines

Geachte heer,

In antwoord op uw bovenvermelde brief, waarin u verzocht te berichten over de ervaringen met betrekking tot het gebruik van de aangepaste stemmachines, delen wij u het volgende mede.

Bij de leden van de stembureaus die de stemmachine hebben bediend is geïnformeerd over hun ervaringen. Wanneer wij hun indrukken samenvatten kan worden gesteld dat deze ten opzichte van voorgaande verkiezingen gunstiger kunnen worden genoemd.

Het gemeentebestuur van Naarden
namens deze:

Chef van de Afdeling
Burgerlijke Stand, Bevolking
en Militaire Zaken

Bijlagen:
Styl.:

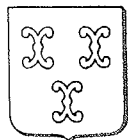
Typ.:

Coll.:

Bezoekadres:
Raadhuisstraat 2, 1411 EC Naarden

Giro: 44468

Gelieve bij beantwoording datum en kenmerk van deze brief te vermelden.

GEMEENTE CULEMBORG

4100 AC Culemborg
Postbus 136
Tel. 03450-12444
Giro 844224
Bank: Amro Bank, Culemborg
Rek. no. 47.01.25.381

Aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken,
t.a.v. de plv. directeur bestuurlijke en
financiële organisatie,
Postbus 20011,
2500 EA 'S-GRAVENHAGE.

Uw kenmerk: Uw brief van:
14-4-1987

Ons kenmerk:
IIBP

Datum: 16 JUNI 1987

Onderwerp: stemmachines.

Bijl.:

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN
INGEKOMEN
18 JUNI 1987
Onderdeel: B52/BFO
Agenda: B87/531
RAPPEL NA 30/24/7 AM

In antwoord op uw bovenvermeld schrijven delen wij u het volgende mede.
Door de aangebrachte aanpassingen aan onze elektronische stemmachines,
zijn deze, ons inziens, overzichtelijker en handzamer geworden.

Wij hebben de indruk dat het publiek er beter mee kan omgaan dan
voorheen, zodat er geen redenen bestaan om aan te nemen dat er
vergissingen bij het stemmen hebben plaatsgevonden.

Wij hopen u hiermede naar genoeg geïnformeerd te hebben.
PP/WT/COLL.

Hoogachtend,
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN CULEMBORG,
de secretaris, de burgemeester,

A. den Dikken.

M.J.E.M. Jager.

Gemeentebestuur

Gemeente Venlo

Markt 2
Postbus 1900
5900 BX Venlo
Postgiro 1031946

AAN: de Staatssecretaris van Binnen-
landse Zaken

Postbus 20011

2500 EA s GRAVENHAGE

Uw kenmerk: B87/301 DGOB

Uw brief d.d.: 14 apr 87

Onderwerp:

Gebruik stemmachines

- - -

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

INGEKOMEN

15 JUNI 1987

Onderdeel: B87/BFO

Agenda: B87/513

RAPPEL NA 4 weken 29/1/87

43526

Ons kenmerk: Dienst/Afd. 2/MNr.

Telefoon 077-596666 Doorkiesnr. 596245

Datum: 11 JUNI 1987

In onze gemeente is bij de verkiezingen van 18 maart j.l. voor het eerst gebruik gemaakt van elektronische stemmachines. In alle 32 stemlokalen waren stemmachines geplaatst met de door u omschreven aanpassingen.

Zowel tijdens de voorlichtingsperiode als op de dag van de stemming werden geen klachten geuit noch problemen geconstateerd omtrent het indrukken van verkeerde kiestoetsen.

Wij zijn dan ook ten volle tevreden over het stemmen met de stemmachine.

Op de verkiezingsdag werd wel enige malen de opmerking gehoord, dat het stempaneel van de stemmachine bij overlopende lijsten niet overeenstemde met de indeling van de huis-aan-huis verspreide kandidatenlijsten en tevens dat op deze huis-aan-huisbiljetten geen volgnummers bij de namen van de kandidaten waren geplaatst, terwijl op het uitleesvenster van de stemmachine voor de controle van de kandidaatskeuze, het lijst- en kandidaatsnummer wordt vermeld. De nummers vermeld onder de namen van de kandidaten waren slecht leesbaar.

Om de kiezers in de toekomst de mogelijkheid te bieden zich optimaal voor te bereiden op het uitbrengen van hun stem, zijn wij voornemens op de huis-aan-huisbiljetten en/of publicaties in plaatselijke nieuwsbladen, de indeling van de lijsten van kandidaten weer te geven zoals deze op het stempaneel van de stemmachine vermeld worden (met name voor de lijsten waarop meer dan 30 namen vermeld staan). Tevens zullen vóór de namen van de kandidaten volgnummers geplaatst worden.

Gaarne vernemen wij of hiertegen bezwaren bestaan.

Burgemeester en wethouders van Venlo,
de secretaris, de burgemeester,

R.: yk
T.: yk
C.: yk

07.443 53

ben w

gemeente

Capelle
aan den IJssel

de Staatssecretaris
van Binnenlandse Zaken
t.a.v. de plv. directeur
bestuurlijke en financiële
organisatie
Postbus 20011
2500 EA 's-GRAVENHAGE

datum	kenmerk nr.	uw kenmerk	uw brief van
1 JUNI 1987	D10/03941	B87/301/DGOB	14-04-1987
onderwerp		behandelend ambtenaar	doorkiesnummer
stemmachines			

Naar aanleiding van uw bovenaangehaalde brief, die tevens refereert aan uw brief van 9 oktober 1986, kunnen wij u het volgende mededelen.

Tijdens de verkiezingen van leden voor Provinciale Staten van 18 maart 1987 hebben wij in alle stembedistricten (28) gebruik gemaakt van stemmachines en wel van de aangepaste machines. In het algemeen kan geconcludeerd worden, dat de aanpassingen een duidelijke bijdrage hebben geleverd aan een beter gebruik van de stemmachine. Desondanks kwamen "misgrepen" nog steeds voor. Ons inziens is dat voor een belangrijk deel te wijten aan onwennigheid en een zekere angst voor een machine. Alleen door goede voorlichting zullen deze oorzaken van verkeerd gebruik kunnen worden overwonnen. Op welke manier die voorlichting moet geschieden, is een andere vraag. Wij hebben drie middagen en drie avonden de gelegenheid tot praktische voorlichting geboden aan de Capelse kiesgerechtigde bevolking.

Daar zijn weinig mensen op af gekomen, zodat deze vorm van voorlichting weinig effect heeft gesorteerd. Wellicht moet gedacht worden aan een duidelijke en gemakkelijk leesbare huis-aan-huis-folder, die door de leverancier van de stemmachines zou kunnen worden ontwikkeld en daarnaast aan gerichte praktische voorlichting in de directe omgeving van bepaalde doelgroepen (met name bejaarden). Voorts zou kunnen worden overwogen om de opstaande randjes nog iets hoger te maken, omdat bovenkant rand en druktoetsen nu gelijk liggen.

Naast deze algemene opmerkingen veroorloven wij ons nog een aantal aanvullende kanttekeningen. Wanneer een kandidatenlijst meer dan 30 namen bevat en er dus twee kolommen moeten worden gebruikt, is de strook in de tweede kolom voor een deel blanco. Dit heeft nogal veelvuldig aanleiding gegeven tot het hanteren van de herstelknop, waardoor de nervositeit toenam. Overwogen zou kunnen worden om het niet met namen bedrukte gedeelte van de strook geheel zwart te maken.

ben w

gemeente

Capelle
aan den IJssel

D10/03941

- 2 -

Voorts zijn de lichtgroene cijfers van de kandidaten-volgorde op de stroken nauwelijks leesbaar, zodat veel tijd verloren gaat met het opzoeken van een voorkeurskandidaat.

Wij hopen met het voorgaande een bijdrage te hebben geleverd aan uw evaluatie en aan een nog beter gebruik van de stemmachine.

Burgemeester en wethouders van Capelle aan den IJssel,
de secretaris, de burgemeester,

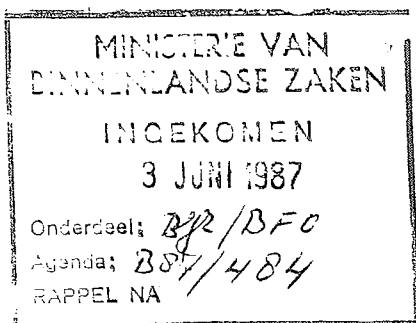
J.H. Grennen

D.H.J. Kroos-v.d. Meij, loco.

GEMEENTE HENDRIK-IDO-AMBACHT

TELEF. (01858) 12677 POSTREKENING 25 39 87
No. BANKGIROCENTRALE 28.50.03.763

Aan:
de Staatssecretaris van Binnen-
landse Zaken,
voor deze,
de plv. directeur bestuurlijke en
financiële organisatie,
Postbus 20011,
2500 EA 's-GRAVENHAGE.

UW KENMERK B87/301

UW BRIEF VAN 14 april 1987 ONS KENMERK 1504 MW/VE.

ONDERWERP Stemmachines.

3340 AA HENDRIK-IDO-AMBACHT,
POSTBUS 34

1 juni 1987.

VERZONDEN - 1 JUNI 1987

Naar aanleiding van uw brief d.d. 14 april 1987, delen wij u mede,
dat de aanpassingen bij de elektronische stemmachines in deze ge-
meente bij de laatstgehouden verkiezing op 18 maart 1987 uitstekend
hebben gefunctioneerd.

Burgemeester en wethouders van
HENDRIK-IDO-AMBACHT,
De secretaris, De burgemeester,

GEMEENTE KATWIJK

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN
INGEKOMEN
- 3 JUN 1987
Onderdeel: *BKR/BFO*
Agenda: *BSP/405*
RAPPEL NA

Aan het Ministerie van Binnen-
landse Zaken afdeling bestuurlijke
en financiële zaken
Postbus 20011
2500 EA 's-GRAVENHAGE

uw kenmerk: B87/301
datum: 14 april 1987

ons kenmerk: 113/1-4
datum: 27 mei 1987

bijlage(n) :
inlichtingen:
doorkiesnr. :

Onderwerp: stemmachines.

Naar aanleiding van uw bovengenoemde brief delen wij u mede, dat wij bij de Provinciale Staten verkiezing van 18 maart jl. inderdaad gebruik hebben gemaakt van aangepaste stemmachines.

Bij het vaststellen van de uitslag is ons niets gebleken van foutief uitgebrachte stemmen. De aanpassingen van de stemmachines zullen hier zeker toe hebben bijgedragen, maar een nadrukkelijke ondersteuning van de kiezers door stembureauleden blijft toch onontbeerlijk.

Rolstoelgebruikers ondervinden echter nog steeds problemen met de bediening van de stemmachine en deze zijn niet volledig te ondervangen.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN KATWIJK,
de secretaris, de burgemeester,
lo.s. lo.b.

G. Verheule.

J. Bergman.

c.c. voorlichting

raadhuis:
zeeweg 127
postbus 589
2220 an katwijk zh

telefoon: 01718-50505
telex: 39309 gm kwk
giro: 24329
bank: rabo 3318.40.405

type: Ev

openbaar vervoer:
nzh-bus 90/haarlem;
30, 32, 41/leiden;
90, 95/den haag

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

INGEKOMEN

2 JUNI 1987

Onderdeel: B2/BF0
Agenda: B87/431
RAPPEL NA 3 JUN 87

Het ministerie van binnenlandse zaken,
directie bestuurlijke en financiële
organisatie

Postbus 20011

2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Verzoekt bij beantwoording dagtekening, nummer en onderwerp
van deze brief te vermelden.

Uw brief van:
14-4-1987

Uw kenmerk:
B 87/301

Afd./Bur. bz

Ons kenmerk:

/ 32390 (tst. 210)

Bijlagen:

Onderwerp:

Stemmachines

Huizen, 26 MEI 1987

Geachte heren,

Naar aanleiding van uw bovenaangehaald schrijven delen
wij u mede dat de vanwege Samsom kantoorefficiëncy b.v.
aangebrachte aanpassingen het gewenste resultaat hebben
gehad.

Ons hebben geen opmerkingen bereikt die tot verdere ver-
betering zouden kunnen leiden.

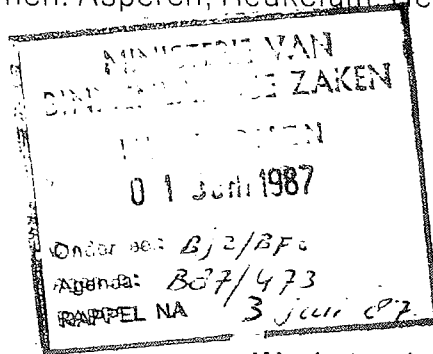
Burgemeester en wethouders van Huizen,
namens hen:

de directeur dienst algemene en be-
stuurlijke zaken,

Ke/J

GEMEENTE LINGEWAAL

Omvattende de kernen: Asperen, Heukelum, Herwijnen, Spijk en Vuren.

Postadres: Raadhuisplein 1
4147 AN ASPEREN
Tel. 03451 - 14944
Postrekening No. 87 44 35
Rabobank Asperen
No. 30.40.06.335

No.:

Bijlagen:

Uw brief: 14apr87

nr. B87/301
Uw kenmerk: dep. DGOB

Ministerie van Binnenlandse Zaken
Postbus 20011
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Onderwerp: stemmachines

Lingewaal. 26 mei 1987.

Naar aanleiding van uw brief d.d. 14 april 1987 inzake bovenvermeld onderwerp kan ik u het volgende berichten. De aangebrachte aanpassingen moeten als positief worden ervaren. Er zijn tijdens de afgelopen verkiezingen door de kiezers geen opmerkingen of klachten geuit met betrekking tot het gebruik van de stemmachine.

Het hoofd van Burgerzaken,

Bezoekadressen: Gemeentehuis te Asperen afd. Welzijn Sociale Zaken en afd. Financiën.
Raadhuisplein 1, Asperen.

Gemeentehuis te Heukelum afd. Algemene Zaken en afd. Gemeente Werken.
Gasthuisstraat 4, Heukelum, tel. 03451 - 16434

Type :

Coll. :

GEMEENTE LAREN

TELEFOON 0 21 53 - 8 66 14
POSTREKENING Nr. 41990
ALG. BANK NEDERLAND N.V.
rek. nr. 55.17.12.694
RABOBANK
rek. nr. 33.49.03.890
POSTBUS 5
POSTCODE 1250 AA

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN
INKOMEN
27 MEI 1987
Onderdeel: B37/467
Agenda: B37/467
RAPPEL NA 26 juni 1987

De Staatssecretaris van Binnenlandse
Zaken

Postbus 20011

2500 EA 's-GRAVENHAGE

Bijlagen :

Uw brief van : 14 april 1987	Uw kenmerk : B87/301	Ons nummer : III/1323	d.d. 20 mei 1987
Onderwerp : Stemmachines.	departem. onderdeel DGOB		Verzonden : 25 MEI 1987

Geachte mevrouw,

Naar aanleiding van uw bovenvermelde brief delen
wij u het volgende mede.

Hoewel de in uw brief bedoelde voorzieningen door
Samsom Kantoorefficiency B.V. aan de in onze
gemeente gebruikte stemmachines zijn getroffen,
is het effect daarvan naar onze indruk zo niet uit-
gebleven dan toch wel beperkt gebleven. De er-
varingen tijdens de laatste verkiezingen waren toch
nog weer zodanig dat er ook nu nogal wat kiezers
waren die fout handelden, waarschijnlijk door de
keuzeknop achter de naam van een kandidaat in te
drukken. Deze foute handeling was mogelijk doordat
de eerste drie kandidatenlijsten over twee kolommen
waren verdeeld, waarbij het bovenste deel van de
tweede kolom steeds blanco was gelaten.

De tot nu toe getroffen maatregelen om fout stemmen
te voorkomen, lossen onzes inziens het eigenlijke
probleem niet op. Het komt ons voor dat het stem-
paneel ingrijpend zou dienen te worden aangepast,
om het probleem van de - ondanks alle voorlichting -
foute handeling van de kiezer tegen te gaan.

Wij denken aan een keuzeknop, die de naam van de te
kiezen kandidaat bevat. De keuzeknop zou dan ook
een aanzienlijk groter formaat moeten krijgen.

Maar noch voor, noch achter de naam van de te kiezen
kandidaat zou dan nog een andere knop dienen voor
te komen dan de stemknop met de naam van een andere
kandidaat. Wellicht is het dan ook denkbaar dat het
stempaneel nog meer kolommen krijgt dan de thans
beschikbare 25.

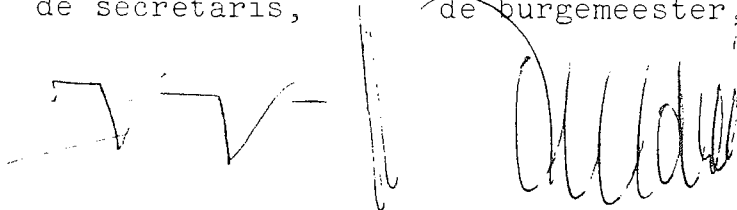
Wanneer de knop met de naam van de kandidaat ook nog zou kunnen oplichten of zichtbaar ingedrukt zou kunnen staan, is dat een duidelijke controle-mogelijkheid voor de kiezer.

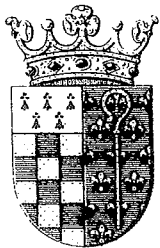
Wij zullen het op prijs stellen als u zich nader over de verbetering van de stemmachines wilt beraden en bevelen daarvoor graag onze vorenstaande suggestie ter overweging aan, omdat het kardinale probleem van de stemmachines (beter: voor de kiezers) kan worden opgelost.

Afgezien van dit probleem, is het werken met de stemmachines een zodanige verbetering ten opzichte van de conventionele wijze van stemmen, dat wij in Laren graag gebruik willen blijven maken van stemmachines.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Laren,
de secretaris, de burgemeester,

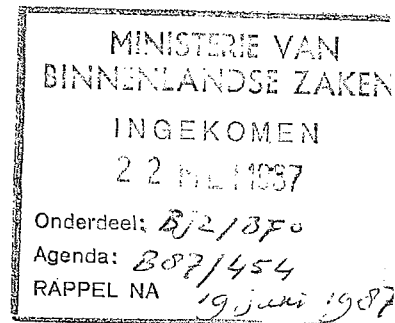

GEMEENTE HEUMEN

Rijksweg 112, 6581 ER Malden - postadres: Postbus 200, 6580 AZ Malden - telefoon 080-581609
Bereikbaar met de Zuidooster (buslijn 83) vanuit Nijmegen - Genneep - Venlo

postgirorekening 850500
bankrekening 13.16.01.008 bij
Rabobank De Moocker Heijde B.A.

Ministerie van Binnelandse
Zaken
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

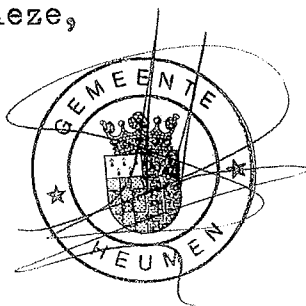
Uw brief van: 14 april 1987
Uw kenmerk:
Onderwerp:

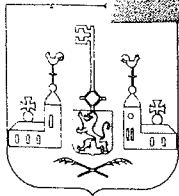
Malden, 20-5-1987
Ons kenmerk/nr.:
Bijlage(n):

Naar aanleiding van uw schrijven inzake de aanpassing van stemmachines hebben wij de indruk dat nu in de toekomst zeker het uitbrengen van foutief stemmen tot een minimum wordt beperkt.

Wij menen U hiermede voldoende in kennis gesteld te hebben.

Gemeentebestuur van Heumen,
namens deze,

GEMEENTE VUGHT

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

INDEKOMEN

21 mei 1987

Onderdeel: *Bjz/BF*

Agenda: *B87/450*

RAPPEL NA *19 juni 1987*

Postadres:
Postbus 10.100
5260 GA Vught

Telefoon:
073 - 579001

AAN:
het Ministerie van Binnenlandse
Zaken
t.a.v. plv. directeur bestuur-
lijke en financiële organisatie
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage.

Uw kenmerk
B87/301 DGOB
Onderwerp

Uw brief van
14apr87

Ons kenmerk
Afd. 1, 1 nr.
Bijlage(n):

VUGHT 19 mei 1987
Verzonden

Naar aanleiding van uw bovenaangehaalde brief delen wij u mede, dat de aanpassingen aan het stempaneel van de elektronische stemmachines zeer zeker het foutief uitbrengen van stemmen tot een minimum hebben beperkt.

Bovendien is uit diverse reacties gebleken, dat de handelingen bij het stemmen door de aanpassingen aanzienlijk werden versneld, zodat ook de wachttijden afnamen.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Vught,

de secretaris, de burgemeester,

Dict.:
Typ.:

Gemeente Voerendaal

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

INGEKOMEN

21 MEI 1987

Onderdeel: *B 2/2 F*

Agenda: *B87/451*

RAPPEL NA *19 juni 1987*

Aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken

Postbus 20011

2500 EA 's-GRAVENHAGE

Uw brief van : 14 april 1987

Uw kenmerk : B 87/301

Voerendaal, 19 mei 1987

Onderwerp : stemmachines

Nr. 2452

Bijlage(n):

In antwoord op Uw bovenvermeld schrijven delen wij U mede inderdaad de stemmachines voor de laatstelijk gehouden Provinciale Staten Verkiezingen te hebben aangepast.

Deze aangepaste machines hebben op de verkiezingsdag tot volle tevredenheid gefunctioneerd.

Dit goed functioneren is ons inziens slechts deels op de aangebrachte aanpassingen terug te voeren, aangezien in Voerendaal het gebruik van stemmachines nimmer grote problemen voor de kiezers heeft opgeleverd.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN VOERENDAAL,
de sekretaris, de burgemeester,

Typ. : gz

Coll. *J. W. S.*

Raadhuisplein 1
6367 ED Voerendaal

Correspondentieadres : postbus 23000
6367 ZG Voerendaal
Telefoon : 045 - 753399

Giro : 1031599
Rabobank Voerendaal : rek.nr. 15.48.00.988
Amrobank Voerendaal : rek.nr. 44.81.46.495

GEMEENTE NOORDOOSTPOLDER

Aan het ministerie van binnenlandse
zaken,

Postbus 20011,

2500 EA 'S-GRAVENHAGE.

Uw brief van
14apr87

Uw kenmerk
B87/301/DGOB

Ons kenmerk
6047-II-4

Datum
12mei87

Onderwerp: stemmachines.

Doorkiesnr.

Bijlagen:

Naar aanleiding van uw bovengenoemde brief delen wij u mede, dat door de gemeente Noordoostpolder op 18 maart 1987 een stemmachine was gehuurd van Samsom Kantoorefficiency B.V. te Alphen aan den Rijn om als proef te dienen voor een eventuele aankoop van stemmachines.

Enkele dagen voor de verkiezing zijn de inwoners van het desbetreffende stembedict in de gelegenheid gesteld kennis te nemen van de stemmachine. Tijdens deze oefendag bleken geen problemen naar voren te komen, aangaande de in uw vorig schrijven vermelde problematiek van het indrukken van een knop achter de naam van de kandidaat in plaats van voor de naam van de kandidaat van keuze.

Op de dag van de verkiezing werden de kiezers uitvoerig voorgelicht d.m.v. het instructiepaneel.

Het stembureaulid, die het bedieningspaneel bediende, begeleidde de kiezer van achter dit paneel.

Het bovenstaande heeft er toe geleid, dat van een zeer geslaagde stemming gesproken kan worden, zowel van de kant van het stembureau als de kiezer.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN NOORDOOSTPOLDER,

DE SECRETARIS,

DE BURGEMEESTER,

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

INGEK

19 MEI 1987

Onderdeel: 2j 2/BF

Agenda: B 87/441

RAPPEL NA 19 JUNI '87

1987 NOORDOOSTPOLDER 45 JAAR JONG EN 25 JAAR GEMEENTE

GEMEENTEHUIS: BEZOEKADRES: TIJDELIJK NIJVERHEIDSTRAAT 5
CORRESPONDENTIE-ADRES: POSTBUS 155

8301 AD EMMELOORD
8300 AD EMMELOORD

TELEFOON 05270-33911
TELEX 42459 GM NOP

Banken: Postbank rek. nr. 868906

Bank voor Ned. Gemeenten rek. nr. 28.50.06.096

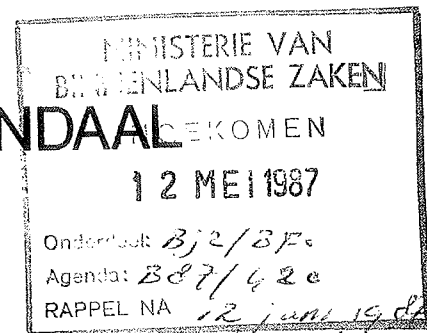
Behandel één onderwerp per brief en vermeld bij beantwoording van een brief kenmerk en datum.

Gebruik voor telefonisch contact van 8.30 tot 12.15 uur en van 13.15 tot 17.00 uur het bovenstaande doorkiesnummer.

GEMEENTE

VEENENDAAL

Tel.: (08385) - 38911,
Postbus 1100,
3900 BC Veenendaal.

Aan de minister van binnenlandse zaken,
Postbus 20011,
2500 EA 's-GRAVENHAGE.

Uw brief van: 14 april 1987

Uw kenmerk: nr. B87/301

Nr.: 87.003889

Onderwerp:
aanpassing stemmachine.

Veenendaal, 11 mei 1987.

Onder verwijzing naar uw bovengenoemd schrijven delen wij u het volgende mee.

Ondanks aangebrachte aanpassingen aan de stemmachine zoals het plaatsen van een opstaand randje tussen de naam van een kandidaat en het knopje dat zich rechts van de naam bevindt, het aanbrengen van een sticker: "knop vóór kandidaat indrukken" en het verspreiden van een huis-aan-huisbiljet in de vorm zoals hierbij gaat, heeft een onderzoek uitge-wezen, dat 3,39% van de kiezers (706) tijdens de verkiezing van de leden van de provinciale staten de stemmachine fout heeft bediend.

Wij vinden dit een onaanvaardbaar aantal en beraden ons er over of het gebruik van stemmachines nog wel langer verantwoord is.

Wij verzoeken u aan te geven welke aanpassingen de stemmachine behoeft om het aantal "foutbedieners" tot een aanvaardbaar aantal terug te brengen.

Burgemeester en wethouders van Veenendaal:
de secretaris, de burgemeester,

Afd.	1	Bijl.	1
Red.	bov	Typ.	g1
Coll.		gg	2

KNOP VOÓR KANDIDAAT INDRUKKEN

KIESKRING II (AMERSFOORT) STEMMING ter verkiezing van
de leden van **PROVINCIALE STATEN** van **UTRECHT** op 18 maart 1987

**U KUNT
KIEZEN**

**HIER KOMT
UW KEUZE**

STEM

HERS

De burgemeester van Veenendaal maakt bekend dat voor de op 18 maart 1987 in de gemeente Veenendaal te houden stemming voor de verkiezing van de leden van de Provinciale Staten van Utrecht de onderstaande kandidatenlijsten gelden.

De burgemeester voornoemd, G. Wlechers.

Op dit blad ziet u een afbeelding van het paneel van de stemmachine met daarop vermeld de partijen en kandidaten die aan de verkiezing der Provinciale Staten van Utrecht meedoen. De bediening van het apparaat is als volgt:

1 U moet de knop vóór de kandidaat van uw keuze indrukken.
(Op deze afbeelding zijn de knoppen als zwarte stippen getekend).

2 U controleert uw keuze aan de hand van een rood oplichtend venster, links boven aan de machine.

3 Tenslotte drukt u de rode stemknop (op dit blad zwart afgebeeld) in, midden boven de stemmachine. In het venster rechts daarvan verschijnt het zinnetje "U hebt gestemd".

BLANK

1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11
1	1		2		3	3		4		5	5	6		7		8		9		10		11

G E M E E N T E **M** I D D E L H A R N I S

Postbus 1
3240 AA Middelharnis
Tel. 01870 - 3555
Giro 15186

Onderwerp:
stemmachines

De Staatssecretaris van
Binnenlandse Zaken

Postbus 20011

2500 EA 's-Gravenhage

Bijlagen: —

Uw kenmerk
B87/301

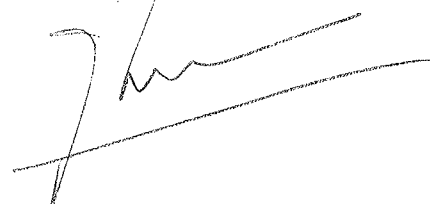
Uw brief van
14apr'87

Ons nummer
JCK

Middelharnis,
11 mei 1987

In de gemeente Middelharnis is bij de laatstgehouden verkiezingen
— 18 maart 1987 — gebruik gemaakt van stemmachines waaraan de
aanpassingen zijn aangebracht.
In antwoord op uw bovengenoemd schrijven kunnen wij u meedelen, dat
deze aanpassingen als positief zijn ervaren. De verkiezingsuitslag
geeft ons geen aanleiding te vermoeden dat op grote schaal foutief
stemmen zijn uitgebracht.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van MIDDELHARNIS
De secretaris, De burgemeester,

13 MEI 1987
Bijz. zaak BJZ/BFO
Aanpak B87/422
CASEL NA 24-1206

GEMEENTE

NIEUWKOOP

Adres: Achterweg 1
Postbus 17, 2420 AA
Telefoon 01725-9201

Onderwerp: Stemmachines

Aan de Staatssecretaris van Binnen-
landse Zaken

Postbus 20011

2500 EA 'S-GRAVENHAGE

19 MEI 1987
Bj2/BF
Agenda 287/440
RAPPEL 19 juni 1987

Nieuwkoop, 7 mei 1987

Uw brief van: 14 april 1987

Uw kenmerk: 1387/301

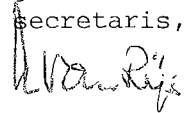
Ons nummer: IV.1a

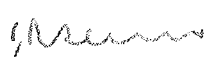
VERZONDEN 15 MEI 1987

Geachte heer,

Naar aanleiding van uw brief d.d. 14 april 1987 delen wij u mede dat reeds voordat Samsom kantoorefficiency de stemmachines heeft aangepast, in onze gemeente een soortgelijke aanpassing had plaats gevonden. Tijdens verkiezingen heeft dit niet tot problemen geleid.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Nieuwkoop,
De secretaris, De burgemeester,

(A. van Rijs) lo.

(mr. T.R. Seinstra)

Burgerzaken.
Belastingen.
Soc.-econ. Zaken.
Interne Zaken.
Gemeentearchief.

Tilburg

Afdeling Burgerzaken

Dienst Algemene Zaken

Stadhuisplein 130
Postbus 90155
5000 LH Tilburg
Telex 52350
GEMTB
Tel. 013-328911
Tst. nr. beh. ambt.:

Giro 3157600
Bank BNG:
28.50.20.803

AAN: De staatssecretaris van Binnen-
landse Zaken,
t.a.v. Mevr. Wagenaar,
Schedeldoekshaven 200,
2500 EA 's-Gravenhage.

Ons kenmerk: AJZ/vA/ 6156

Onderwerp: stemmachines

29 APR. 1987

BZ/BF
B87/301
29 april 87

Tilburg, 27 april 1987

Uw kenmerk: B87/301
DGOB d.d. 14apr87

In antwoord op Uw bovenvermelde brief betreffende het gebruik van stemmachines in deze gemeente, delen wij U mede, dat voor de verkiezing van de leden voor Provinciale Staten op 18 maart j.l. alhier gebruik is gemaakt van in Uw brief van 9 oktober 1986 (B86/U1187 DGBB) bedoelde "aan-gepaste" stemmachines.

Het gebruik daarvan geeft ons geen aanleiding tot problemen of klachten terzake van het foutief uitbrengen van stemmen.

Burgemeester en Wethouders van Tilburg,

voor dezen:

Het Hoofd van de afdeling Burgerzaken,

Bij antwoord a.u.b.
ons kenmerk
vermelden.

2

D20001

GEMEENTE

GROENLO

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN
INGEKOMEN

29 APR. 1987

Onders.: B218F

Agenda: 887/387

RAPPEL 29 mei 1987

telefoon : 05440-62424

girerek. : 840020

bankrek.: rabobank 1173.00.055

bankrek.: B.N.G. 2850.030.70

Postbus 50 - 7140 AB GROENLO

Kevelderstraat 3 - 7141 BE GROENLO

VAN

het Ministerie van Binnenlandse Zaken,

Postbus 20011,

2500 EA 's-Gravenhage.

Uw brief van: 14 april 1987
Uw kenmerk : B87/301 DGOB
Ons kenmerk: HW
Bijlage(n) : 1
Onderwerp : Stemmachines

Groenlo, 27 april 1987

Verz.:

28 APR. 1987

L.S.,

Naar aanleiding van uw bovenaangehaalde brief delen wij u mede dat in onze gemeente inderdaad bij de laatste verkiezingen gebruik is gemaakt van stemmachines waaraan de aanpassingen zijn aangebracht.

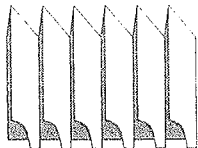
Onze ervaringen met betrekking tot het gebruik van deze aangepaste stemmachines zijn positief, alhoewel we hieraan eerlijkheidshalve moeten toevoegen, dat onze ervaringen met stemmachines voordien ook reeds positief waren (zie bijlage). Genoemde aanpassingen hebben het gebruik van de stemmachines dus nog weer vergemakkelijkt.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Groenlo,
De secretaris,

De burgemeester,

X. geadresseerde;
2. archief.

gemeente zwolle

stadhuis

— Aan het Ministerie van
Binnenlandse Zaken,
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

28 APR. 1987

ORIGINEEL: BJC/BF
AANVAARD: B87/380
RAPPEL NA: 29 MEI 1987

uw brief

afdeling

behandeld door

ons kenmerk

B87/301

BBM

onderwerp

doorkiesnummer

datum

Stemmachines

982140

24 april 1987.

Ter voldoening aan uw bovenvermeld schrijven, delen wij u het volgende mede.

De aangepaste stemmachines hebben uitstekend voldaan. Aardig te vermelden in dit geval is dat een raadslid die nog steeds bedenkingen tegen de stemmachines had, na de aanpassing geen enkel bezwaar meer tegen de machines heeft.

De stemmachines hebben uitstekend voldaan. Geen enkele storing en om 19.15 uur werd de uitslag van de verkiezing reeds aan het A.N.P. doorgegeven!

Burgemeester en wethouders van Zwolle,
namens dezen,
de chef van de afdeling bevolking c.a.,

(E. Wouda)

typ.

coll.

bijlagen

grote kerkplein 15, zwolle
postbus 10007, 8000 ga zwolle
telefoon (038) 98 91 11 / telex 42011

GEMEENTE CROMSTRIJEN

Burg. de Zeeuwstraat 22, 3281 AJ Numansdorp, Telefoon 01865-1200
Correspondentieadres: Postbus 7209, 3280 AA Numansdorp

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN
INKOMEN

24 APR. 1987

Calendel: BJR/BFO

Agenda: 888/369

RAPPEL NA 22 Mei 1987

Uw brief van: 14 april 1987.

Uw kenmerk:

Afdeling: BZ

Nr.: 1759

Aan het Ministerie van Binnenlandse
Zaken

Postbus 20011

2500 EA 'S-GRAVENHAGE.

Cromstrijen, 23 april 1987

Onderwerp: Stemmachines.

Bijlage(n):

Mijne Heren,

Met verwijzing naar Uw bovenaangehaald schrijven delen wij U mede, dat wij tijdens de laatst gehouden verkiezing de indruk hebben gekregen en ook in enkele gevallen hebben geconstateerd, dat diverse kiezers problemen hebben met het vinden van het juiste knopje, behorende bij de kandidaat, die zij willen kiezen.

Weliswaar heeft de aanpassing van de stemmachines hierin enige verbetering gebracht, maar wij stellen er prijs op dat er naar wordt gestreefd, dat het systeem verder wordt vervolmaakt, zodat het foutief stemmen tot het minimum wordt beperkt.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Cromstrijen;
de secretaris, de burgemeester,

H.J. Rotmans

E.W.H. Broekhuis

RH/ag